

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА № 9

Тема. Дослідження треків заряджених частинок за фотографіями.

Мета: навчитися аналізувати фотографії із зображенням треків заряджених частинок, отриманих за допомогою камери Вільсона, та ідентифікувати ці частинки.

Обладнання: фотографія треків заряджених частинок, аркуш кальки, косинець.

Хід роботи

Підготовка до експерименту

1. Згадайте, як визначають модуль і напрямок сили, з якою магнітне поле діє на рухому заряджену частинку (сили Лоренца).
2. Перенесіть треки I і II (рис. 1) на аркуш кальки (усі необхідні позначення, зображення та побудови слід виконувати саме на ньому).

Експеримент

Суворо дотримуйтесь інструкції з безпеки.

Результати вимірювань і обчислень відразу заносьте до таблиць.

1. Розгляньте фотографію треків заряджених частинок, отриманих за допомогою камери Вільсона (рис. 1):

- 1) укажіть напрямки початкових швидкостей руху частинок I і II, яким відповідають треки I і II;
- 2) з'ясуйте, як змінюється товщина кожного треку – від початку до кінця пробігу частинки.

2. Знаючи, що частинка I ідентифікована як протон і що обидві частинки рухаються перпендикулярно до вектора магнітної індукції магнітного поля, створеного в камері, визначте:

- 1) знак заряду частинки II;
- 2) напрямок вектора магнітної індукції.

3. Урахувавши масштаб, визначте радіуси R_I і R_{II} треків на початку пробігу частинок, для чого (див. рис. 2):

- 1) на зображенні треку накреслити дві хорди;
- 2) до кожної хорди поставте серединний перпендикуляр і позначте точку O перетину цих перпендикулярів;
- 3) виміряйте відстань R від точки O до початку треку (радіус кривизни).

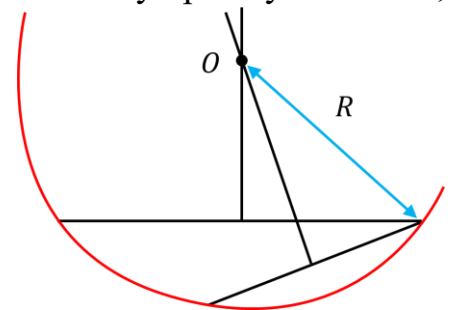

Рис. 2

Таблиця 1

Номер частинки	Форма треку	Зміна товщини треку	Радіус кривизни треку R , м	Знак заряду частинки	Питомий заряд $\frac{q}{m}$, $\frac{\text{Кл}}{\text{кг}}$	Назва частинки
I						
II						

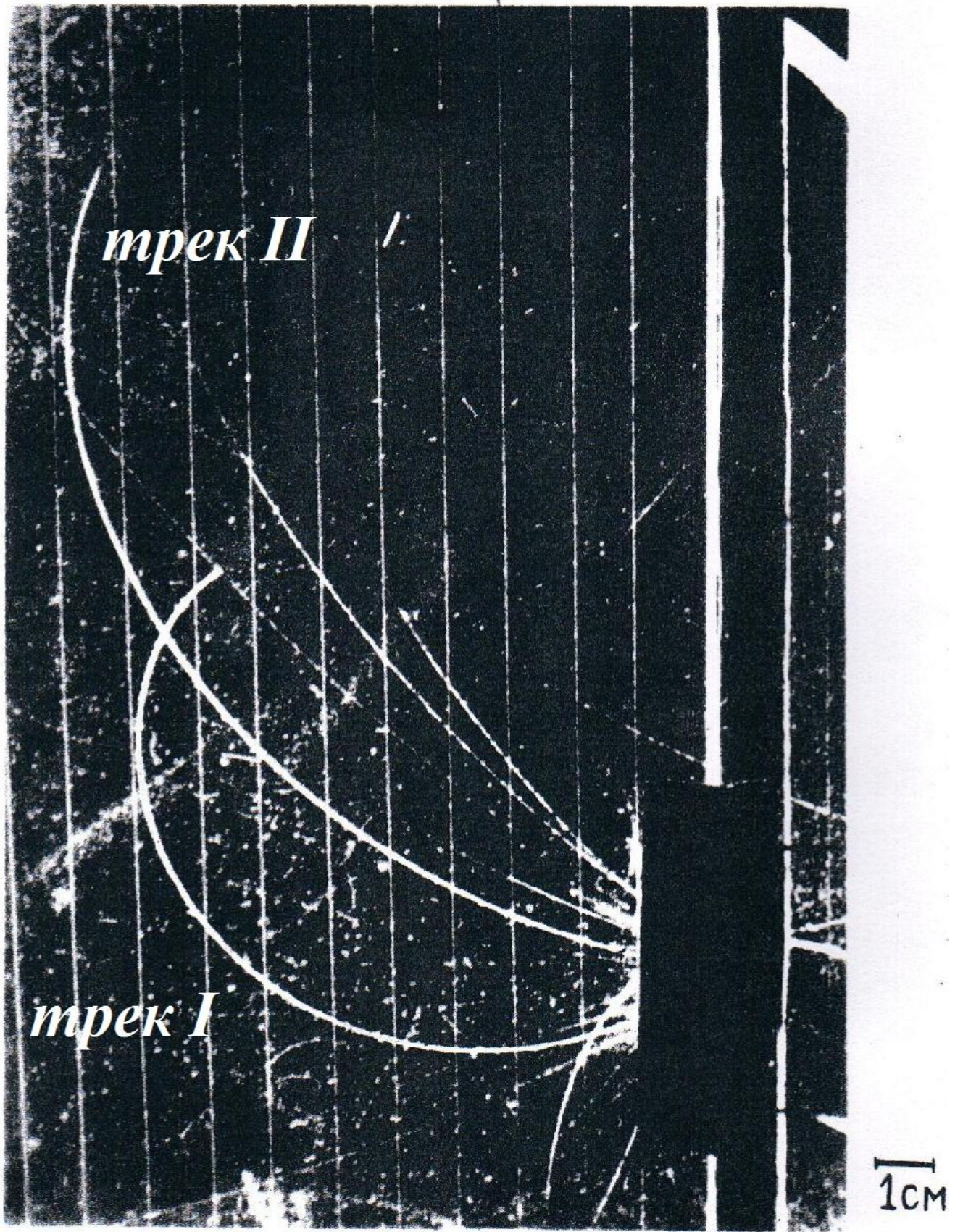

Рис. 1

Опрацювання результатів експерименту

1. За даними таблиці 2 визначте питомий заряд частинки I.

$$\frac{q_I}{m_I} = \underline{\hspace{10cm}}$$

Нагадуємо, що частинка I ідентифікована як протон.

Таблиця 2

Частинка	Питомий заряд $\frac{q}{m}$, $\frac{\text{Кл}}{\text{кг}}$
Електрон	$1,759 \cdot 10^{11}$
Протон	$9,578 \cdot 10^7$
α -частинка	$4,822 \cdot 10^7$

2. Обчисліть питомий заряд частинки II.

$$\frac{q_{II}}{m_{II}} = \frac{q_I}{m_I} \cdot \frac{R_I}{R_{II}} = \underline{\hspace{10cm}}$$

3. Знаючи питомий заряд частинки II, ідентифікуйте її: визначте, ядром якого елемента є ця частинка.

Аналіз експерименту та його результатів

Проаналізуйте результати дослідження треків заряджених частинок. Сформулюйте висновок.

Висновок
